

LA FAMÍLIA MORT

El Festival Internacional Cervantino de Guanajuato, que tan a bastament tractem en aquest número, va néixer com a festival de teatre universitari i amb unes dimensions i pretensions ben reduïdes. Amb el temps s'ha sobredimensionat tant, que ha arribat a situar-se entre els festivals culturals capdavanters de tot el món, però no ha volgut perdre mai els seus orígens universitaris, i les grans figures que hi actuen són convidades a programar-hi alguna activitat docent, com poden ser conferències, assajos oberts, tallers...

La Dansa de la Mort, doncs, a més de les funcions dels dies 14 i 15 d'octubre, va programar-hi una conferència sobre les danses de la Mort a Europa i Amèrica, que anà a càrrec dels professors Francesc Massip (moderació i presentació del tema de «La Mort representada»), Alejandro Ortiz Bullé («Les manifestacions de la Mort mexicanes») i del qui signa les ratlles d'aquesta secció («La Dansa de la Mort de Verges»).

Podreu llegir ara un breu resum, en català, del que s'hi va dir respecte a la Dansa de la Mort de Verges.

Heus ací la família Mort. El conjunt d'esquelets que formen la Dansa de la Mort de Verges s'estructura realment com una família de morts que es presenta davant dels vius com si realment es tractés d'un mirall on es pot veure el futur immediat de cadascú: «Ets el que hem estat, seràs el que ara som.»

Cada un dels cinc individus té un rol en la dansa que el vincula als altres. Així, doncs, la Dalla exerceix el paper de cap de família, amb les funcions essencials del pare en la família tradicional. Va al davant i obre el camí per on passaran la resta dels components. Amb l'eina que porta a les mans i amb un salt de volta sencera sobre ell mateix, sega arreu. Ara sega vides, però el mirall ens diu que no gaire abans era el qui portava el pa a casa amb la suor del seu treball.

Al seu darrere hi va la Bandera, que escenifica el personatge de la mare. És el pal de paller de la família i tota la dansa s'estructura al seu entorn. El seu pas de dansa és idèntic al que fan servir els petits i, a diferència del pare, només fa el pas de mitja volta, com si la simplificació del pas anés en consonància amb el paper pedagògic, alligador, que te la mare en la societat occidental tradicional.

És la referència constant, especialment per als petits, als quals controla en cada pas de dansa.

Els Platets són la bessonada, els *albats*, que és el nom que rebien fins no fa gaire temps els infants més petits quan morien. Encara depenen totalment de la mare i a cada mitja volta es dirigeixen a ella per reclamar la seva atenció i donar-li noves dels seus actes. A l'altra mitja volta presentaran la seva simbologia, la cendra, al públic que els està observant i compliran així el paper que els és encomanat.

Al darrere de tot hi va el Relotge, un altre infant, però aquest més gran i de més edat. Té ja una major independència respecte dels seus germans i no ret comptes a la mare. La guaita però de reüll, i el seu pas i els seus moviments són calcats dels de la seva progenitora; és encara, en definitiva, la seva referència.

UNITAT I MISSATGES DE LA DANSA

Els elements de la Dansa se situen a l'entorn de l'eix central de la Bandera i evolucionen, doncs, en forma de creu. La combinació de les seves oscil·lacions dóna per resultat un moviment lineal, com si es tractés d'un rellotge, adaptat al seguici processional del qual forma part. De fet, les danses de la Mort que van passar a la tradició i es van anar conservant al llarg dels segles, ho van fer inserides en les processons de Setmana Santa, però cap no té la forma de la de Verges; encara més, cap de les quals tenim notícia tenen semblances gaire evidents entre elles. La majoria de les danses, incloent-hi les que surten en gravats o pintures, tenen un aspecte de ball rodó, similar a la sardana, o bé es ballaven en línia, com si fossin un contrapàs o una farandola.

La forma de creu, l'associació de la mort amb la redempció, la complexitat comparativa dels moviments explicats, l'adopció de la forma familiar en lloc de la individual de la Mort medieval, etc., ens porten a una concepció barroca de la dansa; cosa no gens estranya si tenim en compte que la Contrareforma va suposar una redefinició total de la religió que ha durat fins als nostres dies. Els missatges, però, de la Dansa de la Mort es mantenen inalterables des de l'època medieval, i la Dansa de la Mort de Verges comunica la majoria de les màximes que ja podem trobar en les *Arts del Ben Morir* i altres llibres medievals similars.

De la sola contemplació del conjunt ja en desprenem els següents missatges, sense comptar que la simbologia particular de cada esquelet els repetirà de moltes altres maneres, fins a fer de la insistència la base principal de l'efectivitat:

No perdono ningú (*Nemini Parco*). Grans i petits entren en la dansa dels morts. Com dèiem al començament, la Dansa és un mirall que reflecteix tothom qui el mira: Homes, dones, nens..., la família sencera balla davant dels teus ulls. Tanmateix, la forma de l'esquelet unifica també les vanitats del món. Tothom és igual: rics, pobres, reis, papes i gent miserable. El regne de la Mort és la democràcia última, la revenja per a tots els qui en el món no han estat gaire afortunats i l'avís per als qui tenen la temptació d'excedir-se en raó de la seva bona situació temporal.

El temps és breu (*Tempus fugit*). Aquí davant tens el que seràs tu dins de poc temps: un esquelet. Prepara't per al ben morir. No som res, el temps se'ns escola entre les mans i no podem retenir res del que som ara. Tot el que ens reca d'aquest món només és una il·lusió i res més que una il·lusió.

Després d'aquesta introducció, la conferència va seguir el seu recorregut explicatiu per cada un dels personatges, dels símbols i dels acompanyants de la Dansa; però, com que per als vergelitans és una història prou ben sabuda, no m'estendré més. En tot cas, i per a qui se li hagi desvetllat la curiositat, no s'hi va dir res que no es pugui trobar en els llibres que sobre la Processó i la Dansa de la Mort hi ha publicats i a la disposició de qui tingui ganes de llegir-los.

JORDI ROCA I ROVIRA

bicicletes
DAVID
David Payet

Passeig de Catalunya, 100 - Tel./Fax 972 75 95 25
TORROELLA DE MONTGRÍ

ASSESSORIA FELIP S.L.

CORREDORIA D'ASSEGURANCES

Plaça Major, 7
Tel./Fax 972 78 00 06 - Tel. 972 78 03 35
e-mail: felip@infopunt.com
17142 **VERGES** (Girona)